

Nederlandse watersector bundelt krachten om sanitatiedoelen te halen

Het internationale jaar van de sanitatie 2008 is al begonnen. Op 26 november gaf kroonprins Willem-Alexander de aftrap in Zaandam. Daaraan voorafgaand discussieerden verschillende spelers uit de Nederlandse watersector met elkaar over de bijdrage die zij samen kunnen leveren aan het (sneller) behalen van de internationale millenniumdoelen op het gebied van sanitaire voorzieningen.

Om de 17 seconden sterft ergens op aarde een kind aan diarree, omdat het verstoken is van goede sanitaire voorzieningen. Iedere week sterven naar schatting 42.000 mensen aan ziekten die met gebrekkige sanitaire voorzieningen in verband kunnen worden gebracht. Maar liefst 40 procent van de wereldbevolking oftewel 2,6 miljard mensen ontberen een toilet. Volgens millenniumdoel 7 zou dit aantal vóór 2015 gehalveerd moeten zijn. Maar bij het huidige tempo wordt de halvering pas in 2027 gehaald, in de droge delen van Afrika zelfs niet voor de volgende eeuw. De Nederlandse regering wil in ieder geval 50 miljoen mensen voor 2015 toegang geven tot adequate sanitaire voorzieningen. Tijdens de bijeenkomst op 26 november toonde de Nederlandse watersector een sterke betrokkenheid bij deze doelstelling.

In de ochtend verzorgden de Unie van Waterschappen en VNG International een seminar over de inzet van waterschappen en gemeenten op het gebied van sanitatie in ontwikkelingslanden. In haar inleiding pleitte Elisabeth von Münch van UNESCO-IHE voor meer aandacht voor de sloppenwijken. "In 2000 waren er wereldwijd 920 miljoen sloppenwijkbewoners, in 2030 zullen dat er al twee miljard zijn. Binnen de millenniumdoelen streven we ernaar om de levensomstandigheden van 100 miljoen sloppenwijkbewoners te verbeteren. Dat lijkt misschien heel veel, maar het gaat natuurlijk om een relatief klein deel van het totaal." De hoogzwangere Von Münch toont een foto van een kind dat in een open riool speelt. De oplossing voor het sanitatieprobleem ligt volgens haar in ecologische sanitatie, ook wel Ecosan genoemd. De methode is niet alleen duurzaam (hergebruik van feces en/of urine) maar ook goedkoop. Een voorbeeld is het scheiden van feces en urine, waarbij de gedroogde feces weer als mest in de landbouw gebruikt kunnen worden en zo voor een hogere landbouwproductie kunnen zorgen in gebieden waar boeren geen geld hebben voor kunstmest.

Capaciteitsopbouw door waterschappen

Nadat ook Bjartur Swart van STOWA pleitte voor het in transitielanden introduceren van toiletten waarbij feces en urine gescheiden worden, ontstond een discussie over de vraag of high-tech oplossingen daar wel

Kroonprins Willem-Alexander opende het jaar van de sanitatie in Zaandam tijdens een benefietconcert van Simavi (foto: Simavi / John ten Boer).

relevant zijn. Zo blijken er maar weinig waterdeskundigen in bijvoorbeeld Oeganda en Mozambique te zijn die deze technieken kunnen gaan leren en toepassen. Volgens Gert de Bruijne van WASTE levert technische kennis momenteel geen substantiële bijdrage aan het sanitatieprobleem in ontwikkelingslanden. "Capaciteitsopbouw op het gebied van sanitatie is veel belangrijker. Nederlandse waterschappen zouden bijvoorbeeld kennis kunnen overdragen over de manier waarop hun organisatie is opgezet en hoe je sanitatie financieel duurzaam kan maken."

In het tweede deel van de ochtend vertelden vertegenwoordigers van Wereld WaterNet, Waterschap De Dommel en de gemeente Gouda over de sanitatieprojecten in ontwikkelingslanden die zij vanuit hun maatschappelijke betrokkenheid ondersteunen. Allemaal meldden ze te zijn getroffen door de slechte hygiënische omstandigheden in de projectgebieden en hoopten ze met hun financiële steun, technische kennis en personele inzet een bijdrage te kunnen

leveren aan betere sanitaire voorzieningen en daarmee aan betere leefomstandigheden.

Samenwerken

Siemen Veenstra, projectdirecteur van Vitens Evides International, probeerde vervolgens in zijn voordracht een brug te slaan tussen de activiteiten van de verschillende vertegenwoordigers uit de Nederlandse watersector. "In Nederland heeft het 100 jaar geduurd voordat in principe iedereen kon beschikken over schoon drinkwater en goede sanitaire voorzieningen. We moeten niet denken dat we in ons eentje binnen enkele jaren de hygiëne in ontwikkelingslanden structureel kunnen verbeteren." Om op het gebied van sanitatie structurele én betaalbare resultaten te boeken, vindt Veenstra samenwerking tussen drinkwaterbedrijven, gemeenten en waterschappen onontbeerlijk. "In Nederland zijn 500 organisaties actief in de waterketen. Samen zijn zij goed voor een omzet van bijna vier miljard euro per jaar. Als we die krachten weten te bundelen en efficiënt inzetten, kunnen we heel veel bereiken."

Veenstra toonde zich bezorgd over de kwaliteit en effectiviteit van alle goed bedoelde projecten. "Professionele ondersteuning leveren aan de millenniumdoelen is gebaat bij slagkracht en dus bij schaal. Bundeling en integratie is hard nodig", aldus de projectdirecteur. Het NWP, dat voor de watersector de coördinatie verzorgt van de activiteiten rondom het internationale jaar voor sanitatie in Nederland, is van plan op korte termijn het programmabureau WASH (WATER, Sanitation and Hygiene) op te richten. Doel hiervan is om de afstemming, coördinatie en informatieontsluiting van de Nederlandse ambitie ten opzichte van de millenniumdoelen te optimaliseren.

Inspiratie

Het middagprogramma, georganiseerd door NWP, IRC, WASTE, Simavi en Women for Water, moest 'inspiratie voor water' opleveren en werd geopend door Monique de Vries, dijkgraaf van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. De inspiratie werd geleverd in de vorm van korte voordrachten over sanitatie door Jon Lane (directeur Water Supply and Sanitation Collaborative Council), Rien Rense (Rense Milieu Advies en voormalig directeur Afvaloverlegorgaan) en Joppe Cramwinckel (Shell Nederland). Na de voordrachten konden de toehoorders

zelf met het thema sanitatie aan de slag in een workshop waarin zeven stellingen werden gepresenteerd. Na een gezamenlijke discussie werd geconcludeerd dat de partijen uit de watersector hun krachten moeten bundelen, dat de nadruk in de sanitatieprojecten vooral moet liggen op de capaciteitsopbouw en bewustwording van de lokale bevolking en dat projecten altijd moeten passen binnen de lokale context.

Kroonprins

“Belofte maakt schuld”. Met deze woorden benadrukte kroonprins Willem-Alexander ‘s avonds nogmaals het belang van de Nederlandse inbreng in het Jaar van de Sanitatie. Op 21 november had hij het jaar op internationaal niveau officieel geopend bij de Verenigde Naties in New York. Maandag 26 november deed hij dat samen met prinses Maxima op nationaal niveau tijdens het jaarlijkse benefietconcert van Simavi.

“Het belang van goed drinkwater, goede toiletvoorzieningen, riolering en afvalwaterzuivering steekt verder dan deze faciliteiten zelf. Het vormt de basis voor een waardig en gezond leven, maakt deelname van meisjes aan educatie mogelijk omdat ze dan niet uren water moeten sjouwen, overdag veilig hun behoeften kunnen doen omdat het een bijdrage levert tot preventieve gezondheidszorg én tot afname van moeder- en kindersterfte. Bovendien leidt elke euro die geïnvesteerd wordt in betere sanitatie, tot zeven euro opbrengst door betere arbeidsprestaties door gezondere mensen”, aldus prins Willem-Alexander.

“Betere gezondheidszorg en vaccinatieprogramma’s hebben geen zin zolang er geen fatsoenlijke riolering is en het belang van handen wassen niet duidelijk is. Daarom moet dit probleem hoger op de agenda. Ik zal dit persoonlijk op grote internationale conferenties overal ter wereld gaan uitdragen in 2008,” aldus de kroonprins. “Het probleem lijkt op een soort mammoettanker die heel langzaam op de goede koers gebracht moet worden.”

Namens de Nederlandse regering benadrukte staatssecretaris Tineke Huizinga het belang van samenwerking van alle Nederlandse deskundigen en overheden, publieke en private bedrijven, opleidingsinstituten en ontwikkelingsorganisaties om de Nederlandse toezegging aan de VN te realiseren. Voor publieke organisaties als drinkwaterbedrijven en waterschappen wil de regering meer mogelijkheden creëren om in het buitenland actief te zijn. Samenwerkingsverbanden als het Netherlands Water Partnership en het programma Partners voor Water verdienen alle steun, aldus Huizinga.

Dankzij de persoonlijke inzet van de kroonprins heeft de VN 2008 tot Jaar van de Sanitatie uitgeroepen.

met dank aan Maarten Gast